ایران
IRANNEWSPAPER

پنجشنبه ۶ بهمن ۱۴۰۱ • ۴ رجب ۱۴۴۴

جشنواره
ضمیمه چهل و یکمین جشنواره تئاتر فجر 41st
FAJR International Theater FESTIVAL

گفت‌وگو با علی السودانی مدیر جشنواره بین‌المللی تئاتر بغداد و سرپرست گروه نمایش «امل»

ارتباط و اثرگذاری بر جهان از مسیر فرهنگی می‌گذرد

نمایی از نمایش «امل»
عکس: میلاد میزاعلی

تیتریک

حسین سینجلی
خبرنگار

علی السودانی، سرپرست گروه نمایش «امل» با بیان اینکه ارتباطات و اثرگذاری بر جهان، از مسیر فرهنگی آغاز می‌شود، باور دارد جشنواره‌ها، محلی برای صادرات فرهنگ و حقیقت و نیز تغییر نظر جهان است.

بحران هویت و امنیت انسانی در جهان مدرن امروز، مشکلی است که به نظر می‌رسد دیگر نه انسان‌ها و نه سازمان‌های حقوقی و بین‌المللی، توان حل آن را ندارند. با بررسی همه جنگ‌ها، تنش‌ها و خشونت‌های انسانی در جای‌جای این زمین امروز، آنچه به‌روشنی می‌توان دریافت این است که هیولای ناامنی و خشونت و رنج و درد انسان‌ها، تنها وجود ساختارهای دیکتاتوری و غیردموکراتیک در برخی کشورهای جهان نیست، بلکه نبود تعریف روشن و ساختارمندی از دموکراسی دولتی و دموکراسی انسانی است.

با نگاهی به جنگ‌های اخیر جهان، به‌سادگی می‌توان کشورهایی را در اوج جنگ و کشتار و بی‌هویتی اجتماعی و حقوقی انسانی دید که خود از دیدگاه ساختاری، دارای دولت‌هایی به‌اصطلاح دموکراتیک بوده‌اند. در این فهرست، می‌توان کشور عراق را نیز جا داد. کشوری که مانند بسیاری دیگر از کشورهای عربی منطقه و خاورمیانه، از نظر ساختاری، شکلی دموکراتیک و مردمی و بر طبق آرای مردم دارد، ولی در تاریخ خود، دیکتاتورهای بسیاری را در لباس دموکراسی به چشم دیده است که بی‌گذشت و بی‌درنگ، تنها به کشتار مردم و ایجاد ناامنی در کشور خود اقدام کرده‌اند تا مگر با ایجاد ترس و وحشت در دل مردم خود، پایه‌های حکومت غیرمردمی خود را حفظ کنند.

نمایش «امل» از کشور عراق که دوشنبه سوم بهمن و در سومین روز از جشنواره فجر در تئاتر مولوی روی صحنه رفت، نگاهی بی‌پروا و بی‌پرده به مسئله هویت و امنیت انسانی در عراق دارد. به این بهانه نظرات علی السودانی مدیر تئاترهای کشور عراق، مدیر جشنواره بین‌المللی تئاتر بغداد و سرپرست این گروه نمایشی را جویا شدیم که در قالب یک گفت‌وگو آن را می‌خوانید.

نمایش «امل» اشاره مستقیمی به رویدادهای این سال‌های کشور عراق دارد؛ از نویسنده و کارگردان این نمایش و سایر عوامل آن بگویید.

نویسنده نمایشنامه «امل»، چهره شناخته‌شده تئاتر جهان عرب، جواد الاسدی است. طراحی صحنه و دکور آن را محمد نقاش به عهده داشت، نورپردازی را ناجی حسن انجام داد، دراماتورژ نمایش، حیدر جامع و من هم، سنوگرافی نمایش را انجام دادم.

درون‌مایه و داستان نمایش «امل» را متمرکز بر چه مفهوم محوری می‌دانید؟ نمایش چقدر به فراز و فرودهای جامعه عراق در مرحله گذار از دیکتاتوری به مردمسالاری پرداخته است؟

نمایش «امل» درباره یک زن و شوهر است که در واقع نمایندگان جهان عرب محسوب می‌شوند. جهانی که در آن، امنیت و آرامشی وجود ندارد و فقط در خیابان‌های آن جنگ و اسلحه است. زن، باردار است و به علت ناآرامی و نبود امنیت جانی، قصد دارد تا جنین خود را سقط کند و در برابر او، شوهرش قرار گرفته است که اصرار دارد تا همسرش فرزند خود را به دنیا بیاورد. واقعیت نهفته در این نمایش این است که در گذشته، فرد از نظام‌های دیکتاتوری رنج می‌برد و اکنون از نظام‌های دموکراسی رنج می‌برد، چراکه در جهان امروز، دموکراسی تنها سلاحی در دست سیاستمداران برای ایراد سخنرانی و تبلیغات خود است. این موضوع تنها درباره عراق نیست. من درباره کل جهان عرب به‌ویژه خاورمیانه صحبت می کنم .

با در نظر گرفتن امکاناتی که در جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر در ایران در اختیار داشتید، از تجربه اجرای این نمایش در ایران راضی هستید؟

تجربه فوق‌العاده‌ای بود. برای اجرای ما، مدیران و برنامه‌ریزان جشنواره، پلاتو مولوی را انتخاب کردند که در آنجا همه کارها بسیار دقیق و منظم و حرفه‌ای انجام می‌شود. به‌طورقطع، همه امکانات موردنیاز ما برای این اجرا، در اختیار ما قرار گرفت. این موضوع، دلیلی است بر انتخاب درست هیئت انتخاب تالارهای نمایشی جشنواره که آن تالار را برای نمایش ما برگزیدند.

تا چه اندازه با هنر نمایش در ایران آشنایی دارید؟ جایگاه و سطح هنر نمایش در ایران را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

من نمایش‌های بسیار اندکی از ایران دیده‌ام. امسال نمایش‌های بسیار کمی دیدم ولی در سال گذشته که پنجاه نمایش از ایران به جشنواره بین‌المللی تئاتر بغداد معرفی شدند، من در بین آن‌ها، هم نمایش‌های قوی و هم نمایش‌های ضعیف دیدم. نمایش‌هایی دیدم که واقعاً بسیار زیبا بودند. به نظر من، نمایش‌ها در دو گونه دولتی و مستقل هستند. در برخی مواقع، نمایش‌های مستقل، قوی‌تر از نمایش‌های دولتی هستند و در برخی مواقع، نمایش‌های دولتی از نمایش‌های مستقل قوی‌تر هستند. دو نمایش ما که امسال در جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر به اجرا درآمدند، اگرچه توسط وزارت فرهنگ و هنر عراق معرفی شدند، ولی در واقع نمایش‌هایی مستقل هستند. نقطه ضعفی که من در این‌باره می‌بینم این است که از نظر من، نمایش نباید تحت رقابت و ذره‌بین جشنواره‌ای باشد و جشنواره‌ها ارزش نمایش‌ها را تشخیص دهند، بلکه ذره‌بین را باید خود مردم داشته باشند و کیفیت نمایش‌ها را تشخیص دهند. این اتفاق باید بیفتد و این برای من خیلی مهم است.

در مورد جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر چگونه فکر می‌کنید؟ چه دستاوردهایی را برای برگزاری این جشنواره محتمل می‌دانید؟

جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر چهل‌ویک‌ساله است و من تنها یک سال از آن بزرگ‌ترم، چون چهل‌ودوساله‌ام. من در تمام عمرم درباره جشنواره تئاتر فجر ایران چیزی نشنیده بودم. وقتی با مرتضی منصوری در عراق آشنا شدم، با رویداد جشنواره تئاتر فجر آشنا شدم. باید در نظر داشته باشیم که جشنواره، تنها اجرای نمایش در یک کشور نیست. جشنواره یعنی صادرات فرهنگ و حقیقت و تغییر نظر جهان نسبت به کشور. ما باید حتی در انتخاب منتقدین تئاتر، دقیق باشیم. در این جشنواره، میهمانانی از کشورهای عربی و جهان حضور دارند. ما یعنی شرکت‌کنندگان خارجی در این جشنواره، تنها در موقعیت منطقه‌ای اختلاف داریم، ولی همه ما درباره عشق به ایران در برابر دشمن خارجی او هم‌نظریم و این راز پیروزی جشنواره تئاتر فجر است. باید برای پیروزی، خطاهای همدیگر را پیدا کنیم و همدیگر را تکمیل کنیم. جشنواره تئاتر فجر کار خود را با توانمندی آغاز کرده است و همچنان تلاش دارد تا با قدرت کار خود را ادامه دهد. جشنواره تئاتر فجر، صرفا اجرای تئاتر نیست؛ من می‌بینم کاری را که امروز جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر انجام می‌دهد در واقع کاری است که در حیطه وظایف و اهداف وزارت امور خارجه قرار دارد. ارتباطات با جهان، از راه ارتباطات فرهنگی آغاز می‌شود و از همین راه نیز پایان می‌یابد. امروز وظیفه همه هنرمندان ایرانی است که از مدیران تئاتری کشورشان پشتیبانی کنند. پس از پایان جشنواره باید نشستی برگزار کرد و درباره نمایش‌های آن و جشنواره‌های دوره‌های قبل گفت‌وگو کرد. این یکی از رموز موفقیت جشنواره تئاتر بغداد بود. شاید اختلاف نظری بین ما باشد، اما درباره تئاتر همه با هم اتفاق نظر داریم.

برش

جشنواره یعنی صادرات فرهنگ و حقیقت

جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر چهل‌ویک‌ساله است و من تنها یک سال از آن بزرگ‌ترم، چون چهل‌ودوساله‌ام. من در تمام عمرم درباره جشنواره تئاتر فجر ایران چیزی نشنیده بودم. وقتی با مرتضی منصوری در عراق آشنا شدم، با رویداد جشنواره تئاتر فجر آشنا شدم. باید در نظر داشته باشیم که جشنواره، تنها اجرای نمایش در یک کشور نیست. جشنواره یعنی صادرات فرهنگ و حقیقت و تغییر نظر جهان نسبت به کشور. ما باید حتی در انتخاب منتقدین تئاتر، دقیق باشیم. در این جشنواره، میهمانانی از کشورهای عربی و جهان حضور دارند. ما یعنی شرکت‌کنندگان خارجی در این جشنواره، تنها در موقعیت منطقه‌ای اختلاف داریم، ولی همه ما درباره عشق به ایران در برابر دشمن خارجی او هم‌نظریم و این راز پیروزی جشنواره تئاتر فجر است. باید برای پیروزی، خطاهای همدیگر را پیدا کنیم و همدیگر را تکمیل کنیم. جشنواره تئاتر فجر کار خود را با توانمندی آغاز کرده است

خبر

با حضور معاون امور هنری و مسئولان در بخش صحنه‌ای

استقبال تماشاگران از نمایش «ایرانیان»

معاون امور هنری، نماینده مجلس و جمعی از مسئولان فرهنگی و هنری شامگاه سه‌شنبه چهارم بهمن با حضور در تالار وحدت به تماشای اجرای «ایرانیان»، نمایش حاضر در بخش بین‌الملل چهل و یکمین جشنواره تئاتر فجر، نشستند.

در چهارمین روز از برگزاری جشنواره تئاتر فجر، اولین اجرای نمایش «ایرانیان» اثری از رضا صابری با حضور محمود سالاری (معاون امور هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)، سیدمحمد هاشمی (معاون حقوقی، امور مجلس و استان‌های وزارت ارشاد)، محمدحسین نیرومند (مشاور وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در امور هنری و سینمایی)، شیوا قاسمی‌پور (نماینده مردم مریوان و سروآباد در مجلس شورای اسلامی و دبیر کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی)، کاظم نظری (مدیرکل هنرهای نمایشی)، علی اصغر دریایی (مدیرکل فرهنگ و ارشاد استان کردستان)، کوروش زارعی (دبیر جشنواره تئاتر فجر) و جمعی از مدیران فرهنگی، هنرمندان و مخاطبان سه‌شنبه (چهارم بهمن) در تالار وحدت روی صحنه رفت.

نمایش «ایرانیان»، روایت حقایق پنهان از کشتار زنان و کودکان علوی به دست هارون خلیفه عباسی تا به قدرت رسیدن پسرش مأمون عباسی است؛ در این اتفاقاتی که در مسیر سفر امام رضا(ع) از مدینه به خراسان پیش می‌آید به تصویر کشیده می‌شود؛ سفری عجیب و تأثیرگذار که فرجامش با نقش و جایگاه ویژه ایرانیان، تا بودی دسیسه‌های مأمون و یارانش است.

محمود سالاری، کاظم نظری و کوروش زارعی در پایان اجرای نمایش «ایرانیان» با حضور در پشت‌صحنه این نمایش از رضا صابری و بازیگران و عوامل نمایش تقدیر و تشکر کردند.

نمایش «ایرانیان» به نویسندگی و کارگردانی رضا صابری، چهارشنبه ۵ بهمن ساعت ۲۰ نیز در چهل و یکمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر در تالار وحدت روی صحنه رفت.

گفت‌وگو با غلامحسین دولت‌آبادی، نویسنده و کارگردان نمایش

«داستان اسف‌انگیز یک صعود تبه‌کارانه به صحنه‌گردانی سِر پِرسی لورن و شرکا»

عدالت، امسال در جشنواره تئاتر فجر برقرار شده است

گفت‌وگو

بهنام حبیبی
خبرنگار

غلامحسین دولت‌آبادی، کارگردان نمایش «داستان اسف‌انگیز...» می‌گوید: در سال‌های پیش و در جشنواره‌های تئاتر و فیلم فجر، به مرور آثار اجراشده پرداخته می‌شد.

این موضوع باعث شده بود که بسیاری از هنرمندان تئاتر که توانایی اجرای خصوصی نمایش‌های خود را در اجرای عمومی نداشتند، نتوانند در جشنواره تئاتر فجر نیز حضور یابند. اکنون درباره اجرای آثار در جشنواره، عدالت برقرار شده است.

تاریخ سیاسی ایران با همه فراز و نشیب‌هایش، همواره دستمایه تصویرسازی‌های زیادی برای آفرینش‌گران صحنه بوده است. سده چهاردهم خورشیدی با آتش مشروطه‌خواهی آغاز شد و یکی از بزرگ‌ترین تحولات تاریخی و سیاسی در ایران رقم خورد. جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر امسال نیز شاهد یکی از این روایت‌گری‌ها از تاریخ سیاسی ایران در دهه اول سده چهاردهم خورشیدی است.

اجرای «داستان اسف‌انگیز یک صعود تبه‌کارانه به صحنه‌گردانی سر پرسی لورن و شرکا» که در تالار اصلی تئاتر شهر تهران روی صحنه رفت، بهانه‌ای شد تا با غلامحسین دولت‌آبادی، نویسنده و کارگردان این اثر، به گفت‌وگو نشستیم و از چندوچون نوشتن متن نهایی و ایده اولیه و سیر کامل شدن فرایند اجرا و دیگر موضوعات حرف زدیم. این گپ‌وگفت را در پی می‌خوانید.

آقای دولت‌آبادی به نظر از پرسابقه‌های حضور در جشنواره تئاتر فجر هستید؛ لطفاً از خودتان برای‌مان بگویید.

من غلامحسین دولت‌آبادی هستم، کارشناسی ادبیات نمایشی، کارشناسی ارشد کارگردانی نمایش و دکترای پژوهش هنر. این سومین دوره‌ای است که در جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر شرکت می‌کنم. ده سال پیش با نمایشنامه «تکیه بر دیوار نمناک»، سال ۱۳۹۵ با نمایشنامه «پرتره مرد ریخته» و امسال هم با نمایش «داستان اسف‌انگیز...»، در جشنواره‌های تئاتر فجر حضور داشتم. در دهه گذشته نیز سه اجرای عمومی داشته‌ام.

متن را خودتان نوشته‌اید؛ برای نوشتن نمایشنامه «داستان اسف‌انگیز...»، کار پژوهشی هم صورت گرفت؟ ترکیب نهایی بازیگران و عوامل کار چگونه نهایی شد؟

پژوهش درباره محتوای نمایشنامه از سال ۱۳۹۷ آغاز شد و در سال ۱۳۹۸ نوشته شد و به چاپ رسید. بازیگر نقش رضاخان، اصغر شریعتی از شاگردان دکتر رکن‌الدین خسروی است، دیگر بازیگر نمایش رضا نعمتیان است، طراحی دکور توسط من و بابایی انجام شده است و سازنده دکور، مهران زاغری است.

از اول هم همین همکاران و بازیگران را در نظر داشتید؟ عوامل روبدادهای نمایشی اخیر باعث شد نمایش انتخاب شده‌اند؟

با برخی از عوامل این نمایش از پیش آشنا بودم و پیشینه همکاری با هم را داشتیم و با برخی دیگر نیز برای اجرای این نمایش آشنا شدیم. با توجه به شرایط چند سال گذشته به علت بیماری کرونا و نبود امکان اجرای نمایش، بسیاری از همکاران و عوامل خوب نمایشی خودم را از دست دادم، ولی برای اجرای این نمایش با تلاش و همت همه عوامل، با در نظرگرفتن گاه چند نقش برای یک بازیگر، غیراز نقش‌های احمدشاه قاجار، رضاخان و مدرس، به یک ترکیب مناسب از گروه نمایشی رسیدیم و همین گروه اجرا، ثابت و دارای پیشینه همکاری با شما هستند یا تنها برای این نمایش انتخاب شده‌اند؟

از ابده تا اجرا

به نظرم، بهتر است که شرایط اجرای جشنواره تئاتر به صورت دستورالعمل تدوین شود تا دیگر برای برگزاری جشنواره، هرکسی نتواند شرایط را تغییر دهد. به نظرم امسال، دو کار ارزشمند در جشنواره تئاتر فجر انجام شده است؛ یکی برگرداندن مسابقه تئاتر ایران و دیگری تئاتر مناطق. به عنوان مثال، من امسال یک اجرای نمایشی در شهر مشهد دیدم که استقبال تماشاگران از آن، برای من حیرت‌انگیز بود. امسال، توجه به تئاتر مناطق، حال بسیار خوبی را به همه هنرمندان و جشنواره تئاتر فجر بازگرداند. از نظر من، تئاتر تعطیل‌پذیر نیست و بهتر است آن را جدا از سیاست و بازی‌های سیاسی بدانیم. اگرچه معتقد به اجرای تئاتر سیاسی هستم، ولی تعطیلی تئاتر را کار خوبی نمی‌دانم. در اجرای نمایش خودم نیز، عواملی از کار جدا شدند ولی با پیگیری من و کمک دوستان، این مشکلات حل شد و توانستیم نمایش را به اجرا برسانیم. اعتقاد دارم که امسال، همه هنرمندان تئاتر و از جمله کورش زارعی، مجاهدانه تلاش کردند تا جشنواره تئاتر فجر حفظ شود و به برگزاری برسد.

نزدیک شده‌اید؟

به علت علاقه بسیار زیادم به تاریخ سیاسی معاصر ایران، این نمایشنامه من هم بیان‌گر برهه‌ای از تاریخ سیاسی ایران است. این تصمیم را دارم که با بخش‌بندی صدسال اخیر تاریخ سیاسی معاصر ایران از سال ۱۳۰۰ خورشیدی به دهه‌های تاریخی و پژوهش درباره مهم‌ترین رویدادهای هر دهه، آن را در قالب نمایشنامه به نگارش درآورم که نتیجه اولین دهه از سال ۱۳۰۰ تا ۱۳۱۰ که دوره جمهوری‌خواهی است، نمایشنامه حاضر است. حتی بسیاری از مردم درباره جمهوری‌خواهی در دوره رضاخان، آگاهی چندانی ندارند. این دوره، دوره تمرین رضاخان برای براندازی سلطنت قاجار است. در کارگردانی این نمایش، من به روش اجرای برشت نزدیک می‌شوم، ولی برشت در روش آموزشی خود، از تمثیل بهره می‌برد تا مخاطب خود را به جای جهان نمایش روی صحنه قرار دهد، ولی من به طور مستقیم، خود رویداد را مورد بررسی قرار می‌دهم و به سوی ژانرهای معمول تراژدی، کمدی یا ملودرام حرکت نمی‌کنم و به طور ویژه با روش برشت، اجازه نمی‌دهم تا مخاطب دچار همذات‌پنداری شود. در شخصیت‌پردازی نیز وارد ویژگی‌های روان‌شناختی کاراکترها نمی‌شویم و در واقع پیرنگ نمایشنامه بر شخصیت‌پردازی، غالب است. درواقع با هدف تلفیق نمایشنامه‌نویسی غربی با اجرای ایرانی، این نمایشنامه را نوشته‌ام که در این اجرا، حتی به نوع اجرای ایرانی نیز رسیده‌ام. در این روش، ما با بهره‌گیری از ساختار نمایشنامه غربی، محتوای نمایشنامه را و در اجرای نمایشنامه، ساختار اجرایی نمایش‌های ایرانی را مورد بهره‌برداری قرار می‌دهیم.

پس درواقع این نمایش، روایتی از تاریخ معاصر ایران است؟

بله، ولی با توجه به این‌که من خود را تاریخ‌نگار نمی‌دانم، در عین وفاداری به تاریخ، تحلیل خود را از تاریخ، در ساختار نمایشی به صحنه می‌آورم. به عنوان مثال در پایان نمایش، وقتی سربازان، تفنگ خود را به سوی تماشاگران نشانه می‌روند، این تصویر، تحلیلی است از این موضوع که ارتش رضاخان، ارتشی در خدمت مردم نبود، بلکه ارتش شاهنشاهی برای حراست از خودش بوده است که البته این رویداد در کتاب‌های تاریخی نوشته نشده است و درواقع این تحلیل تصویری من از تاریخ سیاسی است. در این نوع دیدگاه، تاریخ سیاسی با جدیت و حتی با خشونت مورد بررسی قرار می‌گیرد و جای تلطیف در آن خالی است، حتی از وجود زن برای تلطیف فضای نمایشی، خبری نیست.

با در نظر گرفتن گزینش عوامل هنری و عوامل فنی و با توجه به همه امکانات فنی که در اختیار داشتید، جقدر از نتیجه کار راضی هستید و فکر می‌کنید تا چه میزان به هدف اصلی خود نزدیک شده‌اید؟

همراهی عوامل گروه من تا حدی است که من آن را همراهی مجاهدانه نامیده‌ام. اگرچه مشکلاتی نیز در بخش طراحی و اجرای صحنه داشتیم ولی با تلاش اعضای گروه، این مشکلات رفع شد. با کمک کورش زارعی، مشکل تهیه لباس نیز حل شد. با توجه به گروه سی‌نفره اجرا، من از محصول نهایی نمایشی کاملاً راضی هستم و می‌توانم امتیاز هفتاد درصدی برای اجرای خودم در نظر بگیرم.

نظرتان درباره برگزاری جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر ایران چیست؟ چه دستاوردهایی را برای برگزاری این رویداد هنری-فرهنگی پیش‌بینی می‌کنید؟

به یاد دارم که در زمان دانشجویی‌ام، شاید تنها آرزوی من این بود که متن نمایشی من مورد قبول جشنواره قرار گیرد. در دهه ۹۰ توسط برخی از افراد، جشنواره تئاتر فجر دچار نوعی خصوصی‌گرایی شده بود و شاید درصدد حذف یا بی‌اعتبار کردن جشنواره تئاتر فجر بودند و خود من علیه این شرایط، مطالب زیادی را نوشتم. ازجمله این‌که در سال‌های پیش و در جشنواره‌های تئاتر و فیلم فجر، به مرور آثار اجراشده پرداخته می‌شد. این موضوع باعث شده بود که بسیاری از هنرمندان تئاتر که توانایی اجرای خصوصی نمایش‌های خود را در اجرای عمومی نداشتند، نتوانند در جشنواره تئاتر فجر نیز حضور یابند. اکنون درباره اجرای آثار در جشنواره، عدالت برقرار شده است. حتی در دوره‌ای، بخش نمایشنامه‌نویسی از جشنواره تئاتر فجر حذف شد که با پیگیری من و آراز بارسقیان دوباره به جشنواره بازگشت. به نظرم، بهتر است که شرایط اجرای جشنواره تئاتر به صورت دستورالعمل تدوین شود تا دیگر برای برگزاری جشنواره، هر کسی نتواند شرایط را تغییر دهد. به نظرم امسال، دو کار ارزشمند در جشنواره تئاتر فجر انجام شده است؛ یکی برگرداندن مسابقه تئاتر ایران و دیگری تئاتر مناطق. به عنوان مثال، من امسال یک اجرای نمایشی در شهر مشهد دیدم که استقبال تماشاگران از آن، برای من حیرت‌انگیز بود. امسال، توجه به تئاتر مناطق، حال بسیار خوبی را به همه هنرمندان و جشنواره تئاتر فجر بازگرداند. از نظر من، تئاتر تعطیل‌پذیر نیست و بهتر است آن را جدا از سیاست و بازی‌های سیاسی بدانیم. اگرچه معتقد به اجرای تئاتر سیاسی هستم، ولی تعطیلی تئاتر را کار خوبی نمی‌دانم. در اجرای نمایش خودم نیز، عواملی از کار جدا شدند ولی با پیگیری من و کمک دوستان، این مشکلات حل شد و توانستیم نمایش را به اجرا برسانیم. اعتقاد دارم که امسال، همه هنرمندان تئاتر و از جمله کورش زارعی، مجاهدانه تلاش کردند تا جشنواره تئاتر فجر حفظ شود و به برگزاری برسد.

نمایی از نمایش «داستان اسف‌انگیز یک صعود تبه‌کارانه به صحنه‌گردانی سر پرسی لورن و شرکا»

عکس: میلاد میزاعلی

۴۱
صحنه

امسال، توجه به تئاتر مناطق، حال بسیار خوبی را به همه هنرمندان و جشنواره تئاتر فجر بازگرداند. از نظر من، تئاتر تعطیل‌پذیر نیست و بهتر است آن را جدا از سیاست و بازی‌های سیاسی بدانیم. اگرچه معتقد به اجرای تئاتر سیاسی هستم، ولی تعطیلی تئاتر را کار خوبی نمی‌دانم

علی زیستی، کارگردان نمایش خیابانی «سردار بی‌سر»:

جشنواره فجر، محتوا و فرمی جدید را به تئاتر کشور معرفی می‌کند

نگاه

کارگردان نمایش خیابانی «سردار بی‌سر»، باور دارد در جشنواره بین‌المللی فجر آثاری حضور دارند که از نظر فنی و محتوایی، می‌توانند فرم و قالب جدیدی را به تئاتر کشور معرفی کنند.

نمایش خیابانی «سردار بی‌سر» به نویسندگی سعید ذبیحی و کارگردانی علی زیستی، عصر دیروز (چهارشنبه ۵ بهمن) برای دومین بار در چهل‌ویکمین جشنواره تئاتر فجر اجرا شد.

زیستی با اشاره به درون‌مایه نمایش خیابانی «سردار بی‌سر»، گفت: «داستان این نمایش از این قرار است که سردار میرزا توسط دشمنان به سوی تهران منتقل می‌شود، شخصی می‌آید تا سر ایشان را به رشت و به تن بی‌سر سردار میرزا برساند، این شخص در بین راه با آقایی به اسم تیمور مواجهه می‌شود و بین این دو نفر روند درامتیک اتفاق می‌افتد.»

او افزود: «این متن را آقای سعید ذبیحی به من دادند و من از بحث‌ها و کشمکش‌هایی درامتیکی که در بین دو نفر وجود داشت بسیار لذت بردم، علاوه بر این، متن نمایش مفهومی داشت که تا حد زیادی به درد این روزهای جامعه ما می‌خورد.»

کارگردان نمایش خیابانی «سردار بی‌سر»، با اشاره به اینکه «تئاتر فجر ویترین تئاتر کشور است و یک سال تئاتر کشور در جشنواره تئاتر فجر دیده می‌شود» ادامه داد: «معمولاً کارهایی باید در اینجا شرکت کنند که نسبت به سایر کارهای یک ویژگی برجسته‌تر داشته باشند یا از نظر فنی و محتوایی، فرم و قالب جدیدی را به تئاتر کشور معرفی کنند.»

زیستی گفت: «خوشبختانه این نمایش بعد از دو بار بازبینی موفق شد که در این مرحله از جشنواره حضور داشته باشد.»

این کارگردان که در بخش تئاتر صحنه‌ای نیز کاری به نام «گل‌های قرآن» را دارد، در این باره توضیح داد: «ما نمایش خیابانی و صحنه‌ای را به موازات هم شروع کردیم و نمایش‌ها را پیش بردیم. تفاوتی که من در قیاس دو کار دیدم این است که کار خیابانی ما بسته به موقعیت‌هایی که پیش می‌آید در اجرا و در بداهه‌پردازی با برخی عوامل پیش‌بینی نشده پیش می‌رود.»

زیستی افزود: «اما در کار تئاتر صحنه‌ای همه چیز از اول مشخص شده و خط‌کشی معلوم است، علاوه بر این در نمایش خیابانی ما با طرح و ایده حرف می‌زنیم اما در نمایش صحنه‌ای یک نمایشنامه مکتوبی وجود دارد که همه مسائل آن حل شده است، تفاوت اصلی دیگر این است که محیط اجرا در فضای نمایش خیابانی با صحنه‌ای بسیار فرق دارد.»

او ادامه داد: «همچنین در نمایش صحنه‌ای همه چیز از اول پیش‌بینی شده است و قرار نیست اتفاقی غیر از کارهای قبلی بیفتد اما در نمایش خیابانی هر احتمالی وجود دارد و ممکن است هر اجرا نسبت به اجراهای قبلی خود متفاوت باشد.»

علی زیستی که از سال ۷۸ وارد عرصه سینما و تئاتر شده است، دکترای شیمی آلی و کارشناسی ارشد ادبیات نمایشی از دانشگاه صداوسیما را دارد. او تاکنون بیش از ۱۰۰ اثر نمایشی را کارگردانی، نویسندگی و بازیگری کرده است.

نگاهی به نمایش «نذر عباس» محمد یزدی

سفری که بازگشت ندارد

مهدی نصیری:

■ نمایش «نذر عباس» کار محمد یزدی که سه‌شنبه چهارم بهمن روی صحنه تالار سایه رفت، بیش از هرچیز دیگر یک چیزمهم دارد. چیزی که همه عناصر اجرا را به هم مربوط کرده و نقطه تمرکز و اتکای اجراست؛ بازیگر. «نذر عباس» تکیه‌گاه درام و روایت و اجراست. همین بازیگر توانسته بخشی از ضعف‌های مربوط به روایت را بپوشش دهد. گمانم تفاوت «نذر عباس» در اجرای روایت‌های اول شخص با دیگر اجراهای مشابه در این است که محمد یزدی به عنوان کارگردان به ضعف روایت درامش آگاه است؛ بنابراین این ضعف‌ها را در اجرا پوشش داده و جبران کرده است. «نذر عباس» از دو بخش روایی و نمایشی تشکیل شده اما هرکدام از آن‌ها در جایگاه خود و به شکل مناسب در صحنه مستقر می‌شوند و ترکیب‌شان به درستی در کلیت نمایش جا می‌گیرد. هرچند باز به نظرنگارنده می‌شد از خیربخش روایی آن گذشت و تمام تمرکز خود را بر بخش نمایشی گذاشت.

«بیست‌وسومین جلسه جن‌گیری آنه میشل»

بازی در یک نقش سخت

سیدعلی تدین صدوقی:

■ نمایش «بیست‌وسومین جلسه جن‌گیری آنه میشل»، به کارگردانی مسعود احمدی که یکشنبه دوم بهمن در سالن سایه تئاترشهر اجرا شد، برگرفته از داستان واقعی دختری آلمانی به نام آنه لیز میشل در دهه هفتاد میلادی است که مورد حمله شیاطین واجنه قرار می‌گیرد و تسخیر می‌شود. با توجه به فضای سوررئالیستی‌ای که متن و فضای نمایش دارد، باید گفت آن تأثیری را که می‌باید و انتظارش وجود دارد، نگذاشته است. بازی نقش آنه بسیار مشکل است و این نقش علاوه بر انعطاف بدنی به حس‌های مختلف، میمیک و نگاه‌های خاص نیاز دارد. تحولات حسی و غریزی و درک موقعیت در این نمایش بسیار پیچیده است و باید گفت بازیگر نقش آنه با توجه به این‌که نهایت تلاش خود را در ایفای نقش به انجام رسانده - که جای تقدیر دارد- اما از انعطاف بدنی کافی و لازم برخورد نیست.

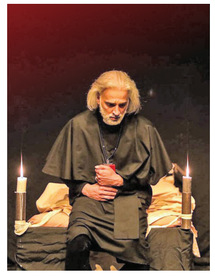

نمایش «آخرین راه» محسن متین‌وفا

نمایشی مذهبی، بی رنگ و لعاب

رضا آتشفته:

■ نمایش «آخرین راه» که دوشنبه سوم بهمن روی صحنه تالار حافظ رفت، به شب عاشورا می‌پردازد و چگونگی مسلمان شدن یک راهب مسیحی را در مواجهه با شهادت امام حسین روایت می‌کند. این روایت را بارها در نمایش‌های دیگر دیده‌ایم که با شور و حال بسیاری در تهران و در شهرهای دیگر در ماه‌های محرم و صفر اجرا شده‌اند؛ اما نمایش «آخرین راه» بدون روضه‌خوانی و با کم‌ترین امکانات صحنه‌ای و با وجود دو بازیگر اجرا می‌شود. اگر کارگردان می‌توانست رنگ و لعابی به صحنه‌اش بدهد و از موسیقی و نور و صدا به قاعده‌تر بهره‌مند شود، فضای مذهبی کارش باورپذیرتر می‌شد و می‌توانست با شگردهای نوین نمایشی، تماشاگران را با جذابیت بیشتری پای کارش نگه دارد. البته دو بازیگر فعلی نیز آن طور که باید و شاید در فعل و انفعالات نمایشی و ایجاد حس و حالت‌های آن حضور کم‌رنگی دارند و یک نواختی بازی آنان کمک چندانی برای تأثیرگرفتن از شرایط این وضعیت ویژه نخواهد کرد.

نمایش «ماندآک» محمد قاسمی

باید از بند کلیشه‌ها گریخت

عرفان پهلوانی:

■ نمایش «ماندآک» که در سومین روز چهل‌ویکمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر (دوشنبه سوم بهمن)، در سالن اصلی مجموعه تئاترشهر هم روی صحنه رفت، داستان شیمی‌دانی را بازگو می‌کند که نقش‌اش در ساخت بمب شیمیایی، بر روی زندگی خانواده و جامعه‌اش، تاثیری سوء می‌گذارد. «ماندآک»، بیشتر با آورد نمایش‌های فنتستیک با خیال‌پردازانه است. این دسته از نمایش‌ها، داستان ساده دارند؛ داستان نزدیک به مردم دارند؛ قهرمان‌پروری مضاعف دارند؛ بیشتر به جای تعقل، احساسات و عواطف تماشاگر را برمی‌انگیزند؛ طولانی هستند و بالاخره، تماشاگر را به هیجان می‌آورند و سرگرم می‌سازند. نمایش «ماندآک»، دارای هرشش ویژگی یادشده است. «ماندآک»، سرشار از تصویر و حرکت است، اما ضرورت و کارکرد درامتیک تصاویر و حرکات این نمایش در جهان خود اثر تعریف نمی‌شوند و به نظر می‌رسد که بسیاری از حرکت‌های دیگر نیز می‌توانند جایگزین طراحی‌های حرکت این نمایش شوند.

News

Meeting of the Director General of Performing Arts with Iranian Cultural attaché in South Africa

Iran Theater-Kazem Nazari, Director General of Performing Arts Center had a meeting with Seyed Mostafa Daryabari, Cultural attaché in South Africa, on the third day of the FITF at the Office of the Director General of Performing Arts and they examined ways to expand cultural and artistic interactions between Iran and South Africa. Seyed Mostafa Daryabari, Iran's cultural attache in South Africa, pointed out the Population diversity of South Africa and emphasized that South Africa has good political relations with all the countries of the world. He added: Iran and South Africa have been in contact with each other since before the victory of Nelson Mandela's movement, and Iran has a good position for cultural activities in South Africa and there are almost no restrictions. Daryabari said: A long-term contract between Iran and the Humanities Institute of South Africa is being finalized, which will be signed during Mr. Ebrahim Raisi's visit to South Africa next year. Kazem Nazari also stated that the Performing Arts Center has the capacity to produce, support, and hold all of the country's plays: Unfortunately, no play from South Africa is participating in the FITF. It is better to take advantage of South African art and culture in next year's festival by evaluating and inviting performances from South Africa. "The director general of performing arts pointed out the position of puppet theater in this African country: Due to South Africa's high ability in puppet show, south African puppet show can be invite in the Iranian puppet theater festival. The Festival of Ritual-Traditional Performing Arts can also host South African shows in this type of performance Mozhgan Vakili, Director of International Relation Department performing Arts Center of Iran said: «African countries have always been very good audiences for Iranian children›s and teenagers› plays. On the other hand, it is possible to have a well-coordinated plan for the participation of African children›s .and young adults' plays in Iranian children's and Young adult' festivals, which are held every year in different cities of Iran.

Ali Borji on The show Day Tenth

The presence of artists from the provinces is a positive characteristic of FITF

interview

Iran Theater-Ali Borji, the director of the Day Tenth, which competes in the stage section of FITF, wishes that theater artists always have peace and work peacefully. Ali Borji is a stage actor, playwright and director, whose numerous activities in the field of religious theater and sacred defense shows have made him known as one of the well-known artists in this field. The show "Day Tenth" written by Asghar Garousi and went on stage in the second day of FITF in Chaharsoo Hall of City Theater Complex. Iran Theater talked with Ali Borji about the Fadjr Festival and the show "Day Tenth".

Tell us about the story of the show "Day Tenth".

-Gholamhossein is a Ta'zieh-khan (Ta'zieh performer) who lives with his bride in an old house. Qassem, his son, has been fighting for four years in Iran-Iraq War and there's no news of him. The people of the neighborhood believe; Gholamhossein's son has been martyred, but he and his bride do not accept. On the other hand, Cyrus, the son of Haj Gholamhossein's nephew, who has been in loves with Gholamhossein's bride, decides to propose after four years. This is the main theme of the story.

> I was looking for people who have both experience acting on the stage and are familiar with Ta'zieh, so I invited actors who have experience in both.

You are mostly known as a director who works in the field of sacred defense and religious theater. In your recent experience, you selected a play combining both fields, why did you choose such a play?

-Yes, I have been active in the field of holy defense theater for many years and have brought on stage shows such as "Jahesheh", "The Last Letter" and "The sky is raining for you" with this theme, and I have also worked as an actor and director in the field of religious theater. The most important reason that made me choose the" Day Tenth" for performance is the combination of ritual drama and holy defense in the play. Gholamhossein's and Mahtab's anxious wait for Qasim's return along with the action and reaction between the characters and Asghar Garousi's eloquent prose were other factors in choosing this work to participate in the stage section of the *41* st Fadjr International Theater Festival.

You also hired Ta'zieh veterans in the cast, What was the basic choice of the cast?

-I was looking for people who have both experience acting on the stage and are familiar with Ta'zieh, so I invited actors who have experience in both.

Culture Minister Mohammad Mahdi Esmaeili watched your second performance. If you wanted to make a request to the Minister as an artist who has been active in the theater field for many years, what problems of the theater community would you raise?

-If the discussion of the request starts about the problems of the artistic community, the conversation will take a long time. The fact is that I am asking for peace to be created for us so that we are not so caught up in the censors. Many artists in the theater field have reached an age and depending on their circumstances, they are offered to participate in few works, these artists definitely need more work and financial support.

The theater artists of the cities have a great contribution in the 41 st FITF, do you evaluate this as a positive or negative part of the festival?

-The presence of artists from the provinces and cities of the country is definitely a positive feature of the *41* st FITF.

In the street show

A waste picker played for a few minutes

Iran Theater-On the third day of the FITF, during the performance of the street show Layla and Majnun in the area of Rudaki Hall, an interesting thing happened and a waste picker joined the cast. By appearing in this show with other performers, he talked about his life and sometimes made the audience cry and sometimes made them laugh. One million tomans salary was the result of his performance in the show. On the third day of the street section of the *41* st Fajr International Theater Festival, at the same time as the judging of the performance of the street show "Layla and Majnun" written and directed by Behnam Kaveh from Abadan, something happened that deeply affected all the attendees and Once again, it showed the place of art and the profound effect that theater and the interaction of the stage artist with the audience can have.

During the performance Behnam Kaveh, the actor and director of the show, noticed the presence of a waste picker in the Rudaki area, and because the theme of his show was about garbage picking and poverty, suddenly Kaveh went to the man named Rasool to ask him to join him in performing. The man was embarrassed and did not want to come to the audience and judges; but with the director's words, he felt safe and joined the crowd, and after a while the play was performed, Behnam Kaveh told Rasool that to tell us the story of your life! Everyone saw tears in Rasool's eyes, Rasool narrated the story of his life in a few sentences and suddenly left. As Rasool moved away from the performance venue, the jury and the audience pointed to Behnam Kaveh to go after Rasool and bring him back to venue. Rasool and Behnam returned and the show went on. At the end of the performance, Behnam took off his hat and went to the audience to place a gift for Rasool in the hat. More than one million Tomans was collected by the audience and artists of FITF for Rasool and presented to him. One of the characteristics of street shows is interacting with the audience and playing with the audience on the street and we witnessed in the most effective way in the performance of "Layla and Majnun" at the Fadjr International Theater Festival. Behnam Kaveh, the director of the street show "Layla and Majnun" explained about the interaction between the theater artist and the audience and such events in street performances: I have been thinking about this show and the subject for some time. My subject is the street and the people on these streets, the people who are active in the cold, heat, rain, snow, etc. Kaveh also said about the presence of Rasool in his show: God has been watching us… Rasool appeared in our group, we laughed with him, cried and lived moments. He continued: The story of people like Rasool is happening in society now, and we should think about solving this problem.

Reza Saberi on his latest show Iranians

"Iranians" is my most different show

Iran Theater-Reza Saberi, writer and stage director, believes that Iranian is his most different theatrical work.

Reza Saberi said that the language of the show "Iranians" is a combination of ancient literature and colloquialism so that it can be understood by the contemporary society and convey the historical lesson of the show to the audience. Reza Saberi is a writer, actor and theater director. This artist has been active in Iranian theater since the seventies. Also, Sabri's first appearance at the Fadjr International Theater Festival dates back to the second edition of this great artistic event. In *2002*, he received a first-class art certificate from the Ministry of Culture and Islamic Guidance. Sabri holds the record of being the youngest winner of the Fadjr International Theater Festival and the oldest participant of the *40* th edition. The show "Iranians" is the latest work of Reza Saberi, which is present in the international section of the *41* st Fadjr International Theater Festival. This is the story of the hidden truths about the killing of Alevi women and children by Harun Abbasid caliphate until his son Ma'mun came to power. This show deals with the forced journey of Hazrat Ali ibn Musa al-Reza (a.s.) from Medina to Khorasan. This veteran artist said: "Iranians" is very different from the other works I have directed so far. He continued: I have used a religious idea that people are familiar with as the basis for writing the play. Since every phenomenon and incident can be seen from different angles in the theater, I started writing this play with a new look at the life of Ali ibn Musa al-Rida (AS). The adventure that happen to them during the journey of the eighth Imam from Madinah to Khorasan are told in the show. The *2023* FITF is underway the Iranian capital until January *31*.